

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı konuşması / Class Event Saal, Schlinckstraße 1, 21107 Hamburg
M. Serdar Temur
31 Ekim 2022

Cumhuriyetin ilk Adalet bakanlarından Mahmut Esat Bozkurt Sivas Kongresi'nde (4 - 11 Eylül 1919) bir önerge görüyor, "İstanbul'daki hükümet çürümüştür, cumhuriyet şeklinde bir devlet kuralım." ⁽¹⁾ Atatürk, önerisinin altına el yazısıyla şu notu düşmüştü: "Şimdi okunmasın."

Sonra zamanı geldi, o önerge 29 Ekim 1923'te okundu. Cumhuriyet ilan edildi. İlan tarihi de çok ilginç; 29 Ekim! Yani 30 Ekimden bir gün önce.

Peki ne olmuştu 30 Ekimde?

1923'ten beş yıl önce, 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşması imzalanmıştı. İngiltere, Fransa, İtalya ve kıskırtıkları Yunanistan Anadolu'nun dört bir tarafını işgal etmeye başlamışlardı.

Kurtuluş Savaşından sonra işgalciler yurttan kovuldu. Mudanya ve Lozan Antlaşmaları imzalandı. Beş yıl sonra, 29 Ekim 1923'te, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Cumhuriyet ilan edilirken, Atatürk, o işgalcilere sanki "biz sizden bir gün daha öndeyiz" mesajı veriyordu.

Sayın Muavin Konsolosumuz Cemal Alsulu,
Değerli Konuklarımız, Değerli Üyelerimiz,

29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyetimizin 99'uncu yılını kutlamak için toplandık, hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Bizim Cumhuriyetimiz başka Cumhuriyetlere benzemez, çünkü yalnız bir siyasi yönetim biçimi değildir bizim Cumhuriyetimiz.

Batıya rağmen kurulmuştur, ama batıya karşı değildir. Bütün milletlere saygı gösterir. ⁽²⁾

Ve Batılı olmak gibi bir hedefi de yoktur, Atatürk'ün sözleriyle:

"... Hiçbir milleti taklit etmeyecektir, ne Amerikanlaşacak, ne de Batılılaşacaktır, ... yalnızca özleşecektir". ⁽³⁾

Yani Türkiye Cumhuriyetinin kendi özünü kaybetmeden çağdaş olma, uygar olma hedefi vardır.

Çünkü yine O'nun belirttiği gibi: "... Memleketler çeşitlidir, fakat uygarlık birdir, ve bir milletin gelişmesi için bu tek uygarlığa katılması gerekir..." ⁽⁴⁾

Yalnız komşularıyla değil bütün dünya ile barışı önerir.
Yurtta barışı, dünyada barışı savunur. ⁽⁵⁾

Yalnız bir siyasi yönetim biçimi değildir bizim Cumhuriyetimiz.

Dünyada şeriatla yönetilen ama adı "Cumhuriyet" olan birçok ülke var.
Türkiye Cumhuriyetinin farkı, laik olmasıdır.
Bugün cumhuriyet karşıtlarının hedefi cumhuriyet değil, laik cumhuriyettir.

Cumhuriyetle kazanılanlar Cumhuriyet öncesi Osmanlı İmparatorluğu döneminde mevcut olmayan değerlerdir.

Neler var bizim Cumhuriyetimizde?

Bizim Cumhuriyetimizde Emperyalizme karşı millet egemenliğine dayanan Tam Bağımsızlık var; yani siyasi, iktisadi, askeri, hukuki, kültürel tam bağımsızlık var.

Okuma, yazma var.

Arapçayı dindarlık sayanlara karşı Türkçe var.

Kadın, erkek eşitliği var.

Şeriata karşı Laiklik

Ümmetçiliğe karşı Ulusçuluk

Padişahlığa karşı, tek adam rejimine karşı Cumhuriyetçilik var. (6)

Yurdun tüm insanlarını eşit sayan, onlara fırsat eşitliği sağlayan Cumhuriyetçilik var.

Dogmatik, donmuş, kalıplaşmış düşünceye karşı,
Geçmişin aklıyla bugünü yönetmeye karşı,
Sorgulayan, akılcı ve bilimsel düşünce sistemi var.

Yazı var, takvim var,

Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür, özgür nesiller var.

Aklın özgürleşmesi var.

Yani kısacası Aydınlanma, zamana ayak uydurma, uygarlaşma var.
Türkümüze, müziğimize, ozanlarımıza, kültür mirasımıza sahip çıkma var.

Dahası var,

Şapka, dans, balo, pantolon, ceket var.

Uygar, çağdaş yaşam biçimi var.

Bizim Cumhuriyetimiz yalnız bir siyasi yönetim biçimi değildir.

Bizim Cumhuriyetimiz aynı zamanda bir yaşam biçimidir. (7)

Bugün, Atatürk'ün "Benim en büyük eserim" dediği en büyük bayramı kutluyoruz.
Cumhuriyetimizin 99. Yılı Kutlu Olsun!

(1) Hasan Pulur, 29 Ekim 1923'ten 17 yıl önce... Milliyet, 29 Ekim 2008

(2) "Gerçi bize milliyetçi derler. Fakat biz öyle milliyetçileriz ki, bizimle işbirliği eden bütün milletlere saygı gösterir ve uyarır. Onların bütün milliyetlerinin gereklerini tanırız. Bizim milliyetçiliğimiz, herhalde bencil ve gururlu bir milliyetçilik değildir."
(1920, Atatürk'ün S.D.I, s. 98)

(3) Amerikan Associated Press Muhabiri Miss Ring, Atatürk'e;
Türkiye'nin ne zaman Batılılaşacağını, Amerikanlaşacağını sorduğunda şu yanıtı almıştı:
"Türkiye bir maymun değildir. Hiçbir milleti taklit etmeyecektir. Türkiye ne Amerikanlaşacak, ne de Batılılaşacaktır. Türkiye yalnızca özleşecektir".
(29 Ekim 1930 yılında Ankara Türk Ocağındaki Cumhuriyet Bayramı kutlaması)

(4) "... Memleketler çeşitlidir, fakat medeniyet birdir, ve bir milletin gelişmesi için bu tek medeniyete katılması lazımdır..."
(29 Ekim 1923, Fransız Muhabiri Maurice Pernot'ya demeç)

(5) "Umumi siyasetimizi şu cümle açıkça ifadeye kâfidir zannederim; yurttta sulh, cihanda sulh için çalışıyoruz."
(20 Nisan 1931'de hazırladığı seçim beyannamesinden)

(6) İlhan Selçuk, "Solculuk Nedir?" 2 Mart 1968 ve Solculuk-Milliyetçilik Bağıntısı... 06 Mart 2007

(7) Bekir Coşkun, Çocuklara sözümüz var... Hürriyet, 29 Ekim 2008